

**«Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ»
КЕАҚ Ғылыми кеңес отырысында
16.06.2026 ж. № 14 хаттамамен
БЕКІТІЛДІ**

**D055 – «Шығыстану» білім беру бағдарламалары тобына
докторантураға түсушілерге арналған
емтихан бағдарламасы**

I. Жалпы ережелер

1. Бағдарлама «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығына (бұдан әрі – үлгілік қағидалар) сәйкес жасалды.

2. Докторантураға түсу емтиханы сұхбаттасудан, эссе жазудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.

Блогы	Балы
1. Сұхбаттасу	30
2. Эссе	20
3. Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан	50
Барлығы/ өту ұпайы	100/75

3. Түсу емтиханының ұзақтығы – 3 сағат 10 минут, осы уақыт ішінде оқуға түсуші эссе жазады, электрондық емтихан билетіне жауап береді. Сұхбаттасу ЖОО қабылдау емтиханының алдында өткізіледі.

II. Түсу емтиханын өткізу тәртібі

1. D055 – «Шығыстану» білім беру бағдарламалары тобына докторантураға түсушілер проблемалық / тақырыптық эссе жазады. Эссе көлемі – 250 сөзден кем болмауы керек.

Эссе мақсаты – теориялық білімге, әлеуметтік және жеке тәжірибеге негізделген өз аргументациясын құрастыру қабілетінде көрініс табатын аналитикалық және шығармашылық қабілеттер деңгейін анықтау.

Эссенің түрлері:

- зерттеу қызметіне ынталандырушы себептерді ашатын мотивациялық эссе;
- жоспарланған зерттеудің өзектілігі мен әдістемесін негіздейтін ғылыми-аналитикалық эссе;
- пәндік саладағы ғылыми білімнің әртүрлі аспектілерін көрсететін проблемалық/тақырыптық эссе.

2. Электрондық емтихан билеті 3 сұрақтан тұрады.

Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтиханға дайындалуға арналған тақырыптар:

«Классикалық және қазіргі шығыстану» пәні

Тақырып 1: Шығыстану ғылымы туралы жалпы түсінік.

Тақырыпшалар: Шығыстану кешенді ғылым ретінде. Шығыстанудың аймақтық салалары. Шығыстану ғылымының зерттеу әдістері. Шығыс филологиясының дамуы. Еуропада шығыстану ұйымдарының құрылуы.

Тақырып 2: Қазақстандық шығыстанудың дамуы.

Тақырыпшалар: Қазақстанда шығыстанудың пайда болуының алғышарттары. Қазақстанда шығыстану ғылымы негізінің салынуы. Қазақ халқы мен Қазақстан тарихы бойынша шығыс дереккөздерін зерттеу мен пайдаланудың негізгі бағыттары.

Тақырып 3: Азия және Солтүстік Африка халықтарының тілдері.

Тақырыпшалар: Шығыс елдеріндегі тілдік семьялар. Семит тілдері. Үндіеуропалық тілдер. Қытай-тибет тілдері. Алтай тілдері семьясы. Шығыс тілдік семьялар тобының ерекшеліктері.

Тақырып 4: Азия және Солтүстік Африка халықтарының әдебиеті. Оңтүстік және Шығыс Азия халықтарының әдебиеті.

Тақырыпшалар: Араб әдебиеті және оның қайнаркөздері. Парсы әдебиеті, негізгі даму кезеңдері. Үндістан әдебиеті. Қытай әдебиеті. Жапон әдебиеті. Қытай тілі мен мәдениетінің жапон әдебиетінің дамуына әсері.

Тақырып 5: Шығыс дерекнамасы.

Тақырыпшалар: Араб жазба ескерткіштері. Парсы жазуының ескерткіштері. Рашид ад-дин жылнамаларының жинағы. Үнді жазуының ескерткіштері. Қытай жазба ескерткіштері. Жапон жазуының ескерткіштері. Кодзика феномені.

Тақырып 6: Солтүстік Африка мен Азиядағы әлемдік діндер.

Тақырыпшалар: Ислам. Христиан діні. Буддизм. Әлемдік діндердің негізгі идеялары мен қағидаттары.

Тақырып 7: Солтүстік Африка және Азия елдері өркениеттік ошақтарының ерекшеліктері.

Тақырыпшалар: Ежелгі Қосөзен. Ежелгі Египет. Ежелгі Үндістан. Ежелгі Қытай. Ежелгі Шығыс мәдениеттерінің адамзат өркениетінің дамуына қосқан үлесі.

Тақырып 8: Солтүстік Африка мен Азия елдеріндегі мемлекет пен қоғам.

Тақырыпшалар: Таяу Шығыс пен Иран: эллинизмнен исламға дейін. Араб халифаты.

Осман империясы. Ортағасырлық Үндістан. Ортағасырлық Қытай.

Тақырып 9: Орта Шығыс және Солтүстік Африка.

Тақырыпшалар: Аймақтың жалпы сипаттамасы. Аймақтың қалыптасуы. Аймақ экономикасы. Египет.

Тақырып 10: Оңтүстік Азия елдері.

Тақырыпшалар: Аймақтың жалпы сипаттамасы. Аймақтың қалыптасуы. Аймақ экономикасы. Сыртқы экономикалық байланыстар

Тақырып 11: Оңтүстік-Шығыс Азия елдері.

Тақырыпшалар: Аймақтың жалпы сипаттамасы. Аймақтың қалыптасуы. Аймақ экономикасы. Көлік және сыртқы экономикалық байланыстар

Тақырып 12: Шығыс Азия елдері.

Тақырыпшалар: Аймақтың жалпы сипаттамасы. Аймақтың қалыптасуы. Аймақ экономикасы. Сыртқы экономикалық байланыстар. Қытай Халық Республикасы.

Тақырып 13: Халықаралық қатынастар тарихындағы Солтүстік Африка мен Азия елдері.

Тақырыпшалар: Халықаралық қатынастар және бітімгершілік проблемалары. Қазіргі халықаралық қатынастар жүйесіндегі діни фактор. Халықаралық ұйымдардың Орталық Азиядағы аймақтық ынтымақтастықты дамытудағы рөлі.

Тақырып 14: Азия және Солтүстік Африка елдеріндегі әлеуметтік-экономикалық және саяси тенденциялар.

Тақырыпшалар: Негізгі модельдер және даму перспективалары. Азия мен Солтүстік Африка елдерінің даму ерекшеліктері. Өркениеттегі конфуцийлік негіз бен ілім.

III. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Негізгі:

1. Алдабек Н.А. Қытай тарихы: оқулық. - Алматы: Қазақ университеті, 2007. – 310 б.
2. Алдабек Н.А., Түргенбай А.Ә. Қытай мәдениетінің тарихы: оқулық. - Алматы: Қазақ университеті, 2011. – 314 б.
3. Алдабек Н.А., Түргенбай А.Ә. Қытай діндерінің тарихы: оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2017.- 242 б.
4. Жұбатова Б.Н., Төлебаева Ж.М., Надирова Г.Е. Шығыстануға кіріспе. Оқу құралы. Алматы, «Қазақ университеті», 2014.
5. Жұбатова Б.Н. Еуропадағы шығыстану. Оқу құралы. А, Қазақ университеті, 2015. 112 бет.

6. Ерекешева Л.Г. Культура и религия в истории Центральной Азии. – Алматы: Дайк-Пресс, 2013. – 192 б.
7. Концепции современного востоковедения. Под ред. Е.И.Зеленева и В.Б.Касевича. Санкт-Петербург. Каро 2013. 464 с.
8. Васильев Л.С. История Востока. В 6 т. Москва. 1993.

Қосымша:

1. Алдабек Н.А., Түргенбай А.Ә. Шыңжаң тарихы (Ежелгі заманнан XX ғасырдың ортасына дейін) – Алматы: Қазақ университеті, 2014.- 326 б.
2. Алдабек Н.А. Шығыстанушылар ұлттық дипломатияның құрылуына зор үлес қосты// Қазақ университеті газеті.- 2021. - № 40 (1822).- 4 б./
3. И.С.Брагинский. Большая Советская Энциклопедия. Том 5. БСЭ - Начальный указатель. Часть 2.
4. Васильев Л.С. История религий Востока. Москва, 1988.
5. Дербісәлі Ә. Исламның жауһарлары мен жәдігерліктері. Тарихи-филол. зерттеулер, эсселер мен очерктер, А., 2008.
6. Дербісәлі Ә. «Араб, парсы деректеріндегі Тараз және таразиліктер (X-XX ғғ.)». А., 2023.
7. Дербісәлі Ә. «Руханият және өркениет». А., 2016.
8. Жеменей И. Мұхаммед Хайдар Дулат (1499-1551) тарихшы-қаламгер: монография. - Алматы: Зерде, 2007. - 352 бет.
9. Жеменей И. МЫРЗА ХАЙДАР ДУЛАТ ТАРИХ-И РАШИДИ (парсы тіліндегі текстологиясы). – Тараз: «Сенім», 2014. – 600+32 қосымша бет.
10. Жеменей И. Парсы және түркі жазба деректеріндегі қазақ тарихы (Ежелгі және орта ғасырлық дәуір). – Алматы: «Сардар» баспа үйі, 2019. – 224 бет.
11. Зәһиреддин Мұхаммед Бабыр Бабырнама: Аударма Алматы: «Қазақ университеті», 2022. – 424 бет.; Наманган, Өзбекстан. 2022. – 403 бет.
12. Кныш А.Д. Мусульманский мистицизм. Спб., 2004.
13. Jalal A. The Sole Spokesman: Jinnah, the Muslim League and the Demand for Pakistan. – Lahore: Sang-e-Meel Publications, 1992.
14. https://yandex.kz/turbo/sitekid.ru/s/istoriya/drevniy_mir/mesopotamiya.
15. https://ozlib.com/981576/geografiya/stanovlenie_vostokovedcheskih_organizatsiy
16. <https://www.comparativepolitics.org>
17. <http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/M.Asien/XVII/1680-1700/Molainville/vved.htm>
18. <https://swan-swan.ru/literatura/yaponskaya-literatura/>
19. <https://fb.ru/article/253903/yaponskaya-literatura-istoriya-razvitiya>
20. kk.mgwiki.top/wiki/List_of_books_about_Korea
21. <https://kk.warbletoncouncil.org/oriente-7828>
22. Фильштинский И.М. История арабской литературы V - начало X века. М.: Наука, Гл. редакция восточной литературы, 1985.-528 с.
23. Восток / Запад: Региональные подсистемы и региональные проблемы

- международных отношений / под ред. А. Д. Воскресенского. М., 2002.
24. Сусоколов А.А. Культура и обмен. Введение в экономическую антропологию. М., 2006.
 25. Политические культуры и политические системы Востока / под ред. А. Д. Воскресенского. М., 2007.
 26. Юджин Роган. Арабы. Истрия XVI-XXI в. «Альпина нон-фикшн», 2019
 27. Экономика развивающихся стран. М., 2004.

«Шығыс елдерінің жаңа және қазіргі заманғы тарихы» пәні

Тақырып 1: ХҮІІ ғ. орт.-XX ғ.бас. Қытай.

тақырыпшалар: Қытайдағы Батыс державаларының отарлық саясаты. Басқарушы топтардың «өзін өзі күшейту саясаты». Кан Ювейдің реформаторлық қозғалысы. Сунь Ятсеннің қызметі және оның принциптері. 1911-13 жж. Синьхай революциясы.

Тақырып 2: ХҮІІ ғ. орт.-XX ғ.бас. Жапония.

тақырыпшалар: Токугава сегунаты және оның саясаты. 1867-1868 жылдардағы революция. Елдегі буржуазиялық еформалар және олардың сипаты. XIX ғасырдың аяғы-XX ғасырдың басындағы Жапонияның сыртқы саясаты.

Тақырып 3: ХҮІІ ғ. орт.-XX ғ.бас. Үндістан.

тақырыпшалар: Ұлы Моғолдар мемлекетінің ыдырауы. Елді ағылшындардың жаулап алуы, оның кезеңдері, формалары. Үндістандағы Англияның отарлық саясаты және оның салдары. Отаршылдыққа қарсы күрес тәсілдері.

Тақырып 4: ХҮІІ ғ. орт.-XX ғ.бас. Осман империясы.

тақырыпшалар: «Шығыс мәселесінің» пайда болуы. Еуропалық державалардың отаршылдық саясаты. Танзимат реформалары. Жаңа османдар. Жас түріктер қозғалысы және оның идеологиясы. 1908ж. Жастүріктер революциясы.

Тақырып 5: ХҮІІ ғ. орт.-XX ғ.бас. Иран.

тақырыпшалар: Каджарлар әулеті. Ресейдің Иранмен соғысы және олардың нәтижелері. Орыс-ағылшын бәсекелестігі және елдің ықпал ету аймақтарына бөлінуі. 1905- 1911жж. Иран революциясы.

Тақырып 6: Қытайдың қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: ҚХР-дың құрылуы. «Үлкен секіріс». Мәдени революция. Дэн Сяопиннің реформалары. «Қырғи қабақ соғыс» кезіндегі Қытайдың сыртқы саясаты. Қазіргі кезеңдегі Қытайдың экономикалық дамуы және сыртқы саясаты.

Тақырып 7: Жапонияның қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: Жапониядағы АҚШ-тың оккупациялық режимі. «Қырғи

қабақ соғыс» кезеңіндегі Жапонияның сыртқы саясаты. 1960-1990 жылдардағы Жапонияның саяси және экономикалық дамуы. Қазіргі кезеңдегі Жапонияның экономикалық дамуы және сыртқы саясаты.

Тақырып 8: Кореяның қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: Кореяның соғыстан кейінгі дамуы. Кореяның екіге бөлінуі және корей соғысы. «Қырғи қабақ соғыс» кезеңіндегі Солтүстік Корея және Оңтүстік Корея. Қазіргі кезеңдегі екі Корея мемлекетінің дамуы.

Тақырып 9: Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: Вьетнамның қазіргі заманғы тарихы. Индонезияның қазіргі заманғы тарихы. АСЕАН-ның құрылуы және оның қызметі.

Тақырып 10: Үндістанның қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: Үндістанның екіге бөлінуі. Кашмир мәселесі. «Қырғи қабақ соғыс» кезеңіндегі Үндістанның саяси және әлеуметтік-экономикалық дамуы және сыртқы саясаты. Қазіргі кезеңдегі Үндістанның ішкі және сыртқы саясаты.

Тақырып 11: Пәкістанның қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: Британдық Үндістанның екіге бөлінуі және Пәкістанның тәуелсіздігін жариялауы. Пәкістанның «қырғи қабақ соғыс» кезіндегі саяси және әлеуметтік-экономикалық дамуы және сыртқы саясаты. Қазіргі кезеңдегі Пәкістанның ішкі және сыртқы саясаты.

Тақырып 12: Түркияның қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: 1918-23жж. Түркиядағы ұлт-азаттық қозғалыс. Ататүрік реформалары. «Қырғи қабақ соғыс» кезеңіндегі Түркияның ішкі және сыртқы саясаты. Қазіргі кезеңдегі Түркияның ішкі және сыртқы саясаты.

Тақырып 13: Ауғанистанның қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: Ауғанстандағы монархияны құлату. 1978 жылғы сәуір төңкерісі Ауғанстан Демократиялық Республикасының ішкі және сыртқы саясаты. Тәлібтер және олардың Ауғанстандағы билігі. Тәлібтер билігін құлату және қазіргі кезеңдегі Ауғанстанның дамуы.

Тақырып 14: Иранның қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: «Қырғи қабақ соғыс» кезіндегі Иранның сыртқы саясаты. Ирандағы «Ақ революция». Ирандағы ислам революциясы және елдің сыртқы және ішкі саясатындағы өзгерістер.

Тақырып 15: Араб елдерінің қазіргі заманғы тарихы.

Тақырыпшалар: Каддафидің билігі тұсындағы Ливия. С.Хусейннің билігі тұсындағы Ирак. Йеменнің қазіргі заманғы тарихы. Батыс Сахара мәселесі. Палестина мәселесі: себептері мен оны реттеудің жолдары.

III. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Негізгі:

1. Новая история стран Азии и Африки. В 3 частях. Под ред. А.М. Родригеса. Ч1. Ч. 2. Ч.3. М., 2004.
2. Новейшая история стран Азии и Африки. В 3 частях. Ч.1. М., 2001, Ч.2. М., 2001, Ч.3. М., 2004. Под ред. М. Родригеса. Ч
3. Ерекешева Л.Г. Культура и религия в истории Центральной Азии. – Алматы: Дайк-Пресс, 2013. – 192 б.
4. Сафронов Б.В., Лосев Ю.И. Новая история стран Азии и Африки. – М., 2023.
5. Осколков В.С. Новая и новейшая история стран Азии и Африки. – М., 2021.
6. История Востока. В 6-и т. Отв. ред. Алаев Л.Б., Ашрафян Н.З. – М., 2000. – Т. 3. Восток на рубеже средневековья и нового времени. XVI-XVIII вв.
7. История Востока. В 6-и т. Отв. ред. Алаев Л.Б., Ашрафян Н.З. – М., 2005. – Т. 4. Восток в новое время. В 2-х частях.
8. История Востока. В 6-и т. Отв. ред. Ланда Р.Г. – М., 2005. – Т. 5. Восток новейшее время: 1914-1945 гг.
9. История Востока. В 6-и т. Отв. ред. Ланда Р.Г. – М., 2005. – Т. 6. Восток новейший период (1945-2000 гг.).
10. Алдабек Н.А. Қытай тарихы: оқулық. - Алматы: Қазақ университеті, 2007. – 310 б.
10. Алдабек Н.А., Түргенбай А.Ә. Қытай мәдениетінің тарихы: оқулық. - Алматы: Қазақ университеті, 2011. – 314 б.
11. Алдабек Н.А., Түргенбай А.Ә. Қытай діндерінің тарихы: оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2017.- 242 б.
12. Алдабек Н.А., Түргенбай А.Ә. Шыңжаң тарихы (Ежелгі заманнан XX ғасырдың ортасына дейін) – Алматы: Қазақ университеті, 2014.- 326 б.

Қосымша:

1. Н.Г. Киреев История Турции. XX век. М., 2007.
2. М. Йылмаз. Турция. Полная история страны. – М., 2021.
3. История Китая. Под ред. А.В.Меликсетова. М., 2002.
4. Лю Джан. Китай. Полная история. М., 2021.
5. Кей Дж. Китай. От Конфуция до Мао Цзэдуна. – М., 2022.
6. История Китая с древнейших времен до начала XXI века. В 10 томах. Том 9. Реформы и модернизация (1976-2009). – М., 2016.
7. История Китая с древнейших времен до начала XXI века. В 10 томах. Том 8. Китайская Народная Республика (1949-1976). – М., 2017.
8. Непомнин О.Е. История Китая. XX век. – М., 2011.
9. История Японии. В 2-х томах. Том 2. Под ред. А.Е.Жукова.- М.: Институт Востоковедения РАН, 1998.
10. Молодяков В.Е. История Японии. XX век. – М., 2007.
11. Танака Т., Шляхов А.Л. Япония. Полная история страны. – М., 2020.

12. Курбанов С.А. История Кореи с древности до начала XXI в. – М., 2009.
13. Алаев Л., Вигасин А., Сафронова А. История Индии. – М., 2010.
14. Юрлов Ф.Н., Юрлова Е.С. История Индии. XX век. – М., 2010.
15. Белокреницкий В.Я., Москаленко В.Н. История Пакистана. XX в. – М., 2008.
16. Jalal A. The Sole Spokesman: Jinnah, the Muslim League and the Demand for Pakistan. – Lahore: Sang-e-Meel Publications, 1992.
17. С.М. Алиев История Ирана. XX век. М., 2004.
18. В.Г. Коргун. История Афганистана. XX век. М., 2004.
19. История Арабских стран / Под ред. В.П. Ермакова. – М., 2022.

«Шығыс өркениеттерінің дәстүршілдігі мен жаңаруы» пәні

Тақырып 1: Шығыстағы модернизация: Батыстың ерекшелігі және тәжірибесі.

Тақырыпшалар: Модернизацияның жаңа парадигмасы: дәстүр және қазіргі заманның өзара байланысын қайта анықтау. Шығыс Азияның жаңаруы және конфуцийшілдік.

Өркениеттік шындық тұрғысынан Шығыс пен Батыс елдеріндегі модернизация процестерін салыстырмалы талдау. Шығыс елдеріндегі реформалар. Батыс және Шығыс өркениеттерінің өзара әрекеттестігі тұрғысынан модернизация.

Тақырып 2: Шығыс қоғамының дәстүршілігі және консерватизмі.

Тақырыпшалар: Араб әлемінің дәстүршілігі: тәжірибе және нақты сипаттамалар. Дәстүршілдік және модернизация: Шығыс елдерінің халықаралық бәсекеге қабілеттілігі. Шығыс елдерінің әлеуметтік-саяси жүйесіндегі дәстүршілдік және модернизация. XXI ғасырдағы елдердегі дәстүршілдік. Қазіргі Шығыстың әлеуметтік-саяси құрылымындағы діннің рөлі.

Тақырып 3: Шығыстану зерттеулеріндегі батыстық центризмді сынға алу және өркениеттік көзқарас.

Тақырыпшалар: Батыс ориентализмі туралы Э.Саидтың тұжырымдамасы. Өркениеттер қақтығысы. С.Хантингтон тұжырымдамасы туралы пікірталас. «Өркениеттер қақтығысы» С.Хантингтон: зерттеліп отырған елдің тәжірибесі. Өркениеттік даму теориясы. Азияның «Батысты қуып жету» тұжырымдамасы. Батыс пен Шығысқа құрылымдық- өркениеттік тәсілдердердің ерекшеліктері: өркениеттік «араласу» түсінігі. Өркениеттік теорияның қалыптасуы: Шпенглер, Тойнби, Данилевский. Батыс пен Шығыстағы экономикалық жаңғырту туралы пікірталастар.

Тақырып 4: Шығыстағы модернизация модельдері.

Тақырыпшалар: Жапондық модернизация және жапон қоғамының дамуындағы заманауи шындық.

Кореялық модернизация модельдері (ҚР және КХДР). Қытай және Тайвань модернизациясы модельдері. Модернизацияның үнді моделі: тарихи тәжірибе және қазіргі заман. Таяу Шығыс: араб емес қоғамдардағы дәстүрлі компоненттерді модернизациялау жолдары (Израиль мысалы).

Түрік модернизациясы моделі. Жаңғырудың исламдық модельдері (Сауд Арабиясы, Иран, Ауғанстан).

Тақырып 5: Қазіргі саясаттанудағы Шығыс.

Тақырыпшалар: Шығыс саясаттану пәні және әдістемесі. Шығыстағы саяси процестің ерекшеліктері. Шығыс саяси ойлау ерекшелігі. Шығыстағы саяси жүйелердің әртүрлілігі: жалпы және спецификалық.

Тақырып 6: Қазіргі Шығыстың саяси мәдениетінің ерекшеліктері.

Тақырыпшалар: Дәстүрлі саяси мәдениеттің сипаттамалық белгілері. Шығыс елдеріндегі саяси мәдениеттің ерекшеліктері. Отаршылдықтың дәстүрлі саяси мәдениетке әсері. Шығыс елдерінің тәуелсіз даму кезеңіндегі дәстүрлі саяси мәдениет. Жаһандану процестерінің Шығыс елдерінің саяси мәдениетіне әсері. Шығыстың саяси модернизациясы тұжырымдамасы. Қазіргі кезеңдегі батыс және шығыс саясаттануындағы модернизация мәселелерін қайта қарау. Дәстүрлі әлеуметтік-мәдени құндылықтарға сәйкес дамудың баламалы жолдарын іздеу мәні.

Тақырып 7: Жапонияның саяси жүйесі және саяси мәдениеті.

Тақырыпшалар: Жапонияның саяси жүйесінің жалпы сипаттамасы. Саяси тұрақтылық факторлары. 1947 жылғы Конституцияның ерекшеліктері. Жапониядағы демократияның ерекшеліктері.

Жапониядағы саяси биліктің биполярлық құрылымының сипаттамалары (1955 - 90 жж. басы). «Жапонияда коалициялық үкіметтер құру дәуірі» басталды (90 жж. Бірінші жартысы).

Жапонияның дәстүрлі саяси мәдениетінің ерекшеліктері.

Тақырып 8: Қытай мен Тайваньның саяси жүйелері: салыстырмалы перспектива.

Тақырыпшалар: Кеңес моделінің Қытайдағы қазіргі саяси жүйеге әсері. СКП

«халықтық демократиялық диктатураның» өзегі болып табылады. Қытайдағы «реформа және ашылу саясатының» әлеуметтік-саяси салдары. ҚХР саяси жүйесі: эволюцияның қазіргі жағдайы және болашағы. Тайвань қоғамын демократияландыру кезеңдері. Тайваньның саяси жүйесі: саяси ғажайыптың бастауы. Екі мемлекет, бір саяси мәдениет: Қытай мен Тайвань салыстырмалы түрде.

«Екі Қытай» деп аталатын проблема және Қытайдың саяси жүйесінің эволюциясы проблемасы. Кадрларды іріктеу жүйесі және «стратегиялық саясаткердің» ерекше түрін таңдау.

«Үлкен Қытайдың» «біріккен майданы» аясындағы қытай диаспорасы.

Тақырып 9: Корей түбегі мемлекеттерінің саяси жүйелері.

Тақырыпшалар: Кореяның саяси мәдениетінің тарихи тамыры. Мемлекеттік басқарудың дәстүрлі моделінің ерекшеліктері. Корея Республикасының саяси жүйесінің негізгі компоненттері және олардың мазмұны эволюциясы. Корея Республикасының конституциялық дамуы. Қазақстан Республикасының саяси мәдениетінің негіздері. КХДР-дың пайда болуы және конституциялық дамуы. КХДР-дың саяси жүйесі және саяси мәдениеті. КХДР мен Кореяның саяси жүйелеріндегі армияның рөлі.

Тақырып 10: Үндістанның саяси жүйесі және саяси мәдениеті.

Тақырыпшалар: Тәуелсіз Үндістанның саяси дамуының және саяси жүйенің қалыптасуының негізгі кезеңдері. Демократиялық жүйені орнатудағы отарлаушылардың рөлі және дәстүрлі жүйенің ерекшеліктері оны сақтау факторлары ретінде. Үндістандағы саяси билік жүйелері. Дәстүрлі саяси мәдениеттің негізгі белгілері. Партиялық жүйенің жұмыс істеу ерекшеліктері. Үстем партиялық жүйеден екі партиялыққа өту эволюциясының белгілері.

Тақырып 11: Оңтүстік Азия елдерінің саяси жүйелері.

Тақырыпшалар: Үндістанның саяси тарихы мен мәдениетіндегі исламның рөлі. Оңтүстік Азиядағы мұсылмандық саяси сананың ерекшелігі. Пәкістан мен Бангладештің саяси жүйесі. Пәкістан мен Бангладештің саяси мәдениеті. Пәкістан мен Бангладештегі халықтың діни құрамы. Конфессионалды азшылықтар және Оңтүстік Азия исламындағы негізгі бағыттар. Пәкістанның белгілі аудандарындағы және әртүрлі этностардағы саяси мәдениеттің ерекшеліктері. Пәкістандағы шиизмнің саяси рөлі.

Тақырып 12: Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің саяси жүйелері.

Тақырыпшалар: Хинаянаны брахманизммен және жергілікті діни нанымдармен синкретизациялау және оның саясаттағы көрінісі. Үндіқытай түбегі елдерінің қоғамдық өмірі. Салыстырмалы перспективада Оңтүстік-Шығыс Азияның негізгі елдерінің саяси жүйелері. Конфуцийшілдік пен махаяна-буддизмнің қазіргі Вьетнамның саяси жүйесінің қалыптасуы мен қызмет етуіндегі рөлі. Оңтүстік-Шығыс Азияның қазіргі кезеңдегі жағдайы мен саяси дамуы.

Тақырып 13: Араб елдері мен Израильдің саяси жүйелері.

Тақырыпшалар: Араб елдеріндегі саяси жүйелер: салыстырмалы талдау. Араб елдеріндегі мемлекеттік институттардың жұмысына исламның әсері. Солтүстік Африканың араб елдеріндегі саяси мәдениеттің ұлттық модельдері. Араб елдеріндегі саяси оппозиция проблемасы.

Дәстүрлі араб қоғамының саяси мәдениетіндегі көшбасшылықтың тарихи тамыры және исламдағы көшбасшылық мәселесі.

Тақырып 14: Таяу Шығыс елдерінің саяси жүйелері.

Тақырыпшалар: Таяу Шығыстағы жоғарыдан төмен төңкерістер: тактикалық сәтсіздіктер ме немесе құрылымдық сәтсіздіктер ме? Таяу Шығыстағы исламдық жаңғырудың себептері. Иран Ислам Республикасының қоғамдық-саяси даму теориясы және практикасындағы «исламдық модель». Таяу Шығыс елдерінің

исламдық басқару кезеңіндегі әлеуметтік-экономикалық және саяси дамуы. Таяу Шығыстың саяси жүйелерінің ерекшеліктері.

Тақырып 15: Шығыс елдерінің салыстырмалы перспективадағы саяси жүйелері.

Тақырыпшалар: Шығыс елдерінің саяси жүйелерінің әлеуметтік кеңістігі. Авторитаризм және Шығыс елдеріндегі саяси өкілдік жүйесі. Демократияның «толқындары» ұғымы, олардың Шығыстағы табиғаты және мазмұны. Шығыстың өтпелі қоғамдарындағы мемлекеттің рөлі.

Шығыстағы «демократиялық транзиттің» мүмкіндіктері мен шектеулері. Шығыс елдерінің саяси жүйелері салыстырмалы перспективада: жалпы және спецификалық. Қазіргі Шығыс қоғамдарындағы саяси жүйелерді ырықтандыру мен демократияландыру келешегі.

III. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

Негізгі:

1. Страны и регионы мира в мировой политике. В двух томах. Том 2: Азия и Африка; под ред. В.О.Печатнова, Д.В.Стрельцова. - М.: Издательство «Аспект Пресс», 2019. - 368 с. - ISBN 978-5-7567-1043-4.

2. Восток и политика: Политические системы, политические культуры, политические процессы. А.Д. Воскресенский (под ред.) - Издательство "Аспект Пресс" - 2015 - 624с. - ISBN: 978-5-7567-0762-5 - Текст электронный // ЭБС ЛАНЬ - URL: <https://e.lanbook.com/book/68675>

3. Dastagiri M.B. Global and Planet Development Models: Theories, Models, Evaluation, and Vision. European Scientific Journal, ESJ, 19 (10), 145 (2023).

4. Zvi Mazel. Middle East regimes challenge religious order, move toward modernization/ The progressing modernization in the Arab states – GIS Reports (2023)

5. Модернизация Китая и Казахстана: монография / под ред. Н.А. Алдабек. - Алматы: Казахский университет, 2014 - 348 с.

6. Mark R. Thompson. Authoritarian Modernism in East Asia/ City University of Hong Kong, 2019.

7. JuditRicz, The Changing Role of the State in Development in Emerging Economies: The Developmental State Perspective/Central European University Press (2019)

8. Панарин А. С. Политология. Западная и восточная традиции. М., 2000.

9. Политическая культура стран Азии и Африки. М., МГИМО, 1999.

10. JuditRicz. The Changing Role of the State in Development in Emerging Economies: The Developmental State Perspective/Central European University Press (2019)

11. Старостин Б. С. Политика и модернизация. Восток-Запад. Север - Юг. - Философия мировой политики. Актуальные проблемы. М., МГИМО, 2000.

12. Acemoglu, Daron, and James A Robinson. 2018. "Beyond

Modernization Theory.” *Annals of Comparative Democratization* 16(3): 26-31.

13. Inoguchi, Takashi. *Typology of Asian Societies: Bottom-Up Perspective and Evidence- Based Approach*. Springer, 2022.

14. Inoguchi, Takashi. *Exit, Voice and Loyalty in Asia. Individual Choice under 32 Asian Societal Umbrellas* Springer, 2019.

15. Pakhomov, O. (2021). *East Asian Civilization and the Problem of Region Making*. *Millennial Asia*, 12(1), 57–75.

<https://doi.org/10.1177/0976399620940467>

Қосымша:

1. Ерасов Б.С. Сравнительное изучение цивилизаций: Хрестоматия: Учеб. пособие для студентов вузов. 1998

2. Ближний Восток в фокусе политической аналитики: сборник научных трудов к 15- летию Центра ближневосточных исследований [А.В.Крылов, А.В.Федорченко, Д.А.Марьясис, Н.М.Сорокина] / Моск. гос. ин-т междунар. отношений (ун-т) МИД России, Ин-т междунар. исследований; Центр ближневосточных исследований. - М.: МГИМО- Университет, 2019. — 548 с. - ISBN 978-5-9228-2026-4.

3. Исламские партии и движения в политическом процессе стран Востока: учебное пособие / Д.Г.Бдоян, Б.В. Долгов, Ю.Н.Зинин [и др.]. Под ред. Л.М.Ефимовой, М.А.Сапроновой. - Москва: МГИМО, 2020. - 247 с.

4. Костенко Ю.И. Региональная стратегия Израиля: Вызовы и ответы: [монография] / Ю.И.Костенко. — Москва: Издательство «Аспект Пресс», 2020. - 192 с. - ISBN 978-5-7567- 1079-3.

5. Зарубина Н.Н. Теория рационализации Макса Вебера как методология понимания современных социокультурных процессов / Н.Н.Зарубина. - Текст: непосредственный // Социологические исследования. - 2020. - Т. 46. №6. - С. 3-15. - DOI: 10.31857/S013216250009355-3.

6. Мировое комплексное регионоведение: учебник/ А.Д.Воскресенский, Е.В.Колдунова, С.И.Лунев, А.А.Киреева. - Москва: Магистр, 2020. - 416 с. - ISBN 978-5-9776- 0309-6.

7. Симонян Р.Х. Дальний Восток: последствия экономических реформ 1990-х годов /Р.Х.Симонян// Пространственный потенциал развития России: невыученные уроки и задачи на будущее. Сборник научных трудов участников Международной научной конференции - XXVI Кондратьевские чтения. - М.: ИЭ РАН, 2019. - С. 345-350.

8. Максакова М.А. Восточный вектор внешнеэкономических связей Западных Балкан / М.А.Максакова // Экономика и управление: проблемы, решения. - 2019. - №3. - Т. 16. - С. 11-15.

9. Худайкулова А.В. Стратегическое соперничество Индии и Китая в бассейне Индийского океана в XXI веке / А.В.Худайкулова, Т.Б.Голам, В.В.Евневич. - Текст: электронный // Конфликтология / nota bene. - 2019. - №4. - С. 1-13.

10. История Японии: учебник для студентов вузов / Под ред.Д. В. Стрельцова. 2-е издание, исправленное и дополненное. -М.: Издательство «Аспект Пресс», 2018. - 592 с.

11. Ислам в государственной и общественно-политической системах стран Востока: учеб. пособие / [К.П. Боришполец, Р.Д.Дауров, Б.В.Долгов и др.]; под ред. Л.М.Ефимовой, М.А. Сапроновой. - М.: МГИМО, 2018. -350 с.
12. Park, H. O. (2022). The Politics of Time: The Sewöl Ferry Disaster and the Disaster of Democracy. *The Journal of Asian Studies*, 81(1), 131–144. Cambridge University Press
13. Stewart, Devin. “Resilience and Vulnerabilities: Traits Unique to Japan.” *China’s Influence in Japan: Everywhere Yet Nowhere in Particular*. Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2020. <http://www.jstor.org/stable/resrep25323.5>.
14. Stewart, Devin. “Responses: Lessons From Japan’s Experience.” *China’s Influence in Japan: Everywhere Yet Nowhere in Particular*. Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2020. <http://www.jstor.org/stable/resrep25323.6>.
15. Sadik-Zada, E. R. (2020). Natural resources, technological progress, and economic modernization. *Review of Development Economics*. doi:10.1111/rode.12716
16. Thomas, M.-H. 2020. Ageing and modernization theory. *ASIAN REVIEW*. 32, 3 (Mar. 2020), 53–62.
17. Twining, Daniel, Michael J. Green, Maiko Ichihara, Eunjung Lim, Shubha Kamala Prasad, Irfan Nooruddin, and R.M. Marty M. Natalegawa. “Asianism, Universal Values, and U.S. Perspectives on Ideational Cooperation in Asia.” Edited by Nicholas Szechenyi. *Asianism and Universalism: The Evolution of Norms and Power in Modern Asia*. Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2019. <http://www.jstor.org/stable/resrep22544.9>.
18. Whyte, M. K. (2020). Confronting puzzles in understanding Chinese family change: A personal reflection. *Chinese Journal of Sociology*, 6(3), 339–363. <https://doi.org/10.1177/2057150X20941363>
19. Wang, Horng-luen (2018). The Relevance of Modernity to Contemporary East Asia: An Outline. *International Journal of Japanese Sociology*, 27(1). <https://doi.org/10.1111/ijjs.12079>
20. Williams, M. (2022). Contesting Market Democracy. Possibilities and Contradictions of the Candlelight Protests. *The Journal of Asian Studies* 81, 145 - 149. doi: <https://doi.org/10.1017/S0021911821001467>
21. Yuan, Z. (2018). Dual Priority Agenda: China’s Model for Modernizing Education. *ECNU Review of Education*, 1(1), 5–33. <https://doi.org/10.30926/ecnuoe2018010102>
22. Yamada, N. (2018). How Can Three Questions on Modernity Be Answered? The World- System Theory and Japanese Experiences. *International Journal of Japanese Sociology*, 27(1), 55– 69. doi:10.1111/ijjs.12078
23. Z. Garcia, *China’s Military Modernization, Japan’s Normalization and the South China Sea Territorial Disputes*, 2019, Florida International University.
24. Zhao, L. (2022). China’s “Economic Miracle” and the Universal Modernization Model. *Modern China*, 48(1), 53–72. <https://doi.org/10.1177/00977004211054845>
25. Zheng, L., He, X., Cao, L., & Xu, H. (2018). Making Modernity in China: Employment and Entrepreneurship among the New Generation of Peasant Workers.

